

Ясміна Реза БОЖЕСТВО РІЗАНИНИ

Божество різанини

Дійові особи

Веронік Ульє

Мішель Ульє

Аннет Рей

Ален Рей

(Усім — між сорока і п'ятдесятьма роками.)

Вітальня.

Жодного реалізму.

Жодних зайвих деталей.

Веронік і Мішель Ульє сидять навпроти Аннет і Алена Рей.

Треба, щоб одразу відчувалося, що ми вдома у родини Ульє і що ці дві пари щойно познайомилися.

У центрі — низенький столик, завалений художніми альбомами.

Два великі букети тюльпанів у джбанах.

Панує серйозна, щира й поблажлива атмосфера.

ВЕРОНІК: Тож ось наша заява... А ви складете свою... «З листопада о пів на шосту вечора у сквері Прапорщика Дюнана після сварки одинадцятирічний Фердинанд Рей, озброївшись кийком, ударив по обличчю нашого сина Брюно Ульє. Внаслідок чого в останнього опухла верхня губа, було пощерблено два різці та uszkodжено нерв правого різця».

АЛЕН: Озброївшись?

ВЕРОНІК: Озброївшись. О, вам не подобається слово «озброївшись»? Мішелю, чим можна замінити? Схопивши? Заволодівши? Схопивши кийок — непогано, еге ж?

АЛЕН: Так, хай буде схопивши.

МІШЕЛЬ: Схопивши кийок.

ВЕРОНІК (*виправляє*): Схопивши... Парадокс у тім, що ми завжди вважали сквер Прапорщика Дюнана такою собі безпечною гаванню, на відміну від парку Монсурі.

МІШЕЛЬ: Саме так. Завжди кажемо: до парку Монсурі не можна, до скверу Прапорщика Дюнана — будь ласка!

ВЕРОНІК: Але це я так... У будь-якому разі ми дуже вам вдячні за те, що прийшли. Складно досягнути чогось квалітивними рішеннями.

АННЕТ: Та ні, це ми вам дякуємо, ми!

ВЕРОНІК: Не думаю, що слід за щось дякувати. На щастя, існують навички співіснування!

АЛЕН: Що їх наші діти, здається, ще не набули. Тобто, я хотів сказати — наш син!

АННЕТ: Авжеж, саме наш син!.. А як бути з зубом, якщо нерв uszkodжено?..

ВЕРОНІК: Ми ще не знаємо. Записалися до лікаря. Здається, загрози для всього нерва немає.

МІШЕЛЬ: Там лише невеличка цятинка.

ВЕРОНІК: Саме так, цятинка. Частина нерва зачепило, а решту не uszkodжено. Але поки що нерв не умертвляють.

МІШЕЛЬ: Хочуть дати зубику шанс.

ВЕРОНІК: Це, принаймні, краще, ніж пломбування каналів.

АННЕТ: Авжеж...

ВЕРОНІК: Тож певний час за зубом стежитимуть, аби дати нервові час на відновлення.

МІШЕЛЬ: Хлопчині доведеться ходити з керамічною наліпкою на зубі.

ВЕРОНІК: Адаже до вісімнадцяти років протезів на ставлять.

МІШЕЛЬ: Так, вона має рацію.

ВЕРОНІК: Постійні протези можна ставити лише тоді, коли процес росту зубів завершився.

АННЕТ: Звичайно... Сподіваюся... Сподіваюся, все буде гаразд.

ВЕРОНІК: Ми на це розраховуємо.

Пауза.

АННЕТ: Які чудові тюльпани!

ВЕРОНІК: Це з квіткової крамнички на ринку Мутон-Дюверне. Знаєте, нагорі?

АННЕТ: Звісно, знаю.

ВЕРОНИК: Їх щоранку доставляють із Голландії. Десять євро за п'ятдесят тюльпанів.

АННЕТ: Справді?

ВЕРОНИК: Знаєте ту крамничку? Нагорі?

АННЕТ: Так, знаю.

ВЕРОНИК: Не знаю, чи вам відомо, але він не хотів виказувати Фердінанда.

МІШЕЛЬ: Так, він відмовлявся.

ВЕРОНИК: Дивне видовище: у дитини немає обличчя, зубів — і вона відмовляється говорити!

АННЕТ: Уявляю.

МІШЕЛЬ: Брюно не хотів виказати його зі страху, що друзі вважатимуть його за наклепника. Веронік, треба дивитися правді в очі, це була не просто мужність.

ВЕРОНИК: Згодна, проте мужність — також прояв колективізму.

АННЕТ: Звісна річ... Тоді як?.. Мені цікаво, як ви в такому разі дізналися про Фердінанда?..

ВЕРОНИК: Дуже просто: ми пояснили Брюно, що, захищаючи цього хлопчика, він лише шкодить йому.

МІШЕЛЬ: Ми сказали, що, якщо цей хлопчик уважає, буцїмто можна всіх спокійно гамселити, то хїба він колись зупиниться?

ВЕРОНИК: Сказали, що, якби батьками цього хлопчика були ми, то, поза сумнівом, хотїли би знати про це.

АННЕТ: Ну, звісно...

АЛЕН: Авжеж... *(його мобільний вібрує)* Даруйте... *(він відходить; розмовляючи по телефону, виймає з кишені записник)* Так, Морісе, дякую, що передзвонив. Отже, у ранковому номері газети «Лез Еко», зачитую: «Згідно з висновками дослідження, надрукованого у британському журналі «Ленсіт» і передрукованому вчора у «Файненшіал Таймс», двоє австралійських науковців з'ясували неврологічну дію «Антрилу» — препарату проти високого тиску, випущеного лабораторією «Ференц-Фарма». Спостерігаються побічні ефекти від зниження слуху до порушення координації рухів...» Хто у вас, тряся, стежить за ЗМІ?! Гидко читати... Що мене роздратовало?! Зібрання акціонерів! Вони збираються за два тижні. Витрати на позов за вами?.. Гарзд... Гей, Морісе, запитайте у відповідального за зв'язки з громадськістю, чи було ще щось таке... Я тобі передзвоню, бувай.

(Відривається від телефону.) Вибачте.

МІШЕЛЬ: Ви...

АЛЕН: Я адвокат.

АННЕТ: А ви?

МІШЕЛЬ: А я торгую побутовими приладами. Веронік — письменниця, працює на півставки у мистецько-історичній бібліотеці.

АННЕТ: Письменниця?

ВЕРОНИК: Я брала участь у колективній збірці праць про себеїстів на основі розкопів, відновлених після припинення конфлікту між Ефіопією та Еритреєю¹. А в січні у мене виходить книжка про трагедію в Дарфурі².

АННЕТ: То ви спеціалізуєтесь на Африці?

ВЕРОНИК: Так, я цікавлюся цим континентом.

АННЕТ: Інші діти у вас є?

ВЕРОНИК: У Брюно є дев'ятирічна сестричка, Каміль... Яка не розмовляє з власним батьком, бо вночі він позбувся хом'яка.

АННЕТ: Ви позбулися хом'яка?

МІШЕЛЬ: Так, позбувся. Від нього вночі був страшенний гуркіт! Ці істоти сплять удень. Брюно скаржився — ніяк не міг звикнути до цих звуків. Чесно кажучи, я давно вже хотів позбутися хом'яка, і, врешті-решт, я сказав собі — годі! Тож я виніс його і поклав на вулиці. Я гадав, що ці тваринки полюбують рївчакї, ринви — але ж ні, хом'як закляк! Дивні створіння — ні домашні, ні дикі, — не маю поняття, як вони живуть у природі! Посади хом'яка посеред галіяв — він розгубиться. Я не знав, куди його подіти.

АННЕТ: Ви залишили його просто на вулиці?

ВЕРОНИК: Залишив. І намагався переконати Каміль, що хом'як утік. Але вона не повірила.

АЛЕН: А зранку тварини вже не було?

¹ Еритрея, держава на сході Африки, після Другої світової війни за рішенням ООН склала федеративне утворення з Ефіопією. У 1962 р. остання анексувала територію Еритреї — відтоді почалася війна за незалежність Еритреї, яка тривала до 1991 р., коли Народний фронт за звільнення Еритреї переміг, і країна здобула незалежність.

² Дарфур — область на заході Судану з переважно мусульманським населенням та багатими покладами урану і міді. З 2003 р. тут точїться громадянська війна — сутички між повстанцями та урядовим військом.

МІШЕЛЬ: Не було.

ВЕРОНІК: А ви ким працюєте?

АННЕТ: Я — радниця з оцінювання майна.

ВЕРОНІК: Чи можемо ми сподіватися... даруйте, що питаю про це так відверто... що Фердінанд вибачиться перед Брюно?

АЛЕН: Було би незле, якби вони потеревенили.

АННЕТ: Алене, він мусить вибачитися! Має сказати, що йому шкода.

АЛЕН: Авжеж. Звісна річ.

ВЕРОНІК: А йому справді шкода?

АЛЕН: Він усвідомив свою провину. Він не тямив, які будуть наслідки. Йому одинадцять років.

ВЕРОНІК: Одинадцять — це вже не дитина.

МІШЕЛЬ: Але й не дорослий! Слухайте, ми ж вам нічого не запропонували! Кави, чаю? Веро, пиріг із фруктами ще є? Смакота, а не пиріг!

АЛЕН: Не відмовлюся від ристрето.

АННЕТ: А мені просто води.

МІШЕЛЬ (*до Веронік, яка виходить*): Люба, мені принеси еспресо, а ще — свій чудовий пиріг «клафуті»!

(*Після паузи*) Я завжди кажу: ми — лише купа сирій глини, з якої треба щось виліпити. Можливо, справжньої форми купа набере тільки наприкінці життя. Хто знає...

АННЕТ: О!..

МІШЕЛЬ: Маєте обов'язково спробувати фруктовий пиріг! Я не кажу, що він аж такий чудовий...

АННЕТ: Це вже точно.

АЛЕН: Чим ви крамуєте?

МІШЕЛЬ: Різним залізяччям. Замки, дверні ручки, труби. Також усім корисним для побуту — каструлями, пательнями...

АЛЕН: І як?

МІШЕЛЬ: Складно пригадати успішні роки. Ще коли я починав, було вельми суцужно. Добре вже, що маю можливість щоранку йти на роботу з портфелем і каталогом під пахвою. Ми ж не текстильники, від пори року не залежимо. Одначе горнятка для фуа-гра найкраще продаються у грудні!

АЛЕН: Ваша рація...

АННЕТ: Чому, побачивши, як заляк бідний хом'як, ви не забрали його до будинку?

МІШЕЛЬ: Я боявся взяти його в руки.

АННЕТ: Але ж на тротуар ви його якось висадили.

МІШЕЛЬ: Я виніс клітку і перевернув. Торкатися цих істот мені гидко.

Повертається Веронік із тачею. На тачі — напої та пиріг.

ВЕРОНІК: Хтось поставив пиріг до холодильника. Моніка все пхає до холодильника — що з нею робити?!

Що вам сказав Фердінанд? Цукру?

АЛЕН: Ні, дякую. З чим «клафуті»?

ВЕРОНІК: Тут яблука і груші.

АННЕТ: Яблука і груші?

ВЕРОНІК: Мій власний рецепт. (*Нарізає пиріг і розкладає по тарілках.*) Шкода, що холодний.

АННЕТ: Вперше їм «клафуті» з яблуками і грушами.

ВЕРОНІК: Що ви, це класика! Але є маленький секрет.

АННЕТ: Справді?

ВЕРОНІК: Шматочки груш мають бути товщі за шматочки яблук. Бо груша вариться швидше.

АННЕТ: Нічого собі!

МІШЕЛЬ: Але справжньої тасмниці пирога вона не розкриє.

ВЕРОНІК: Чекай, дай їм посмакувати.

АЛЕН: Справді, смачно.

АННЕТ: Соковитий пиріг!

ВЕРОНІК: ...Крихти медяника!

АННЕТ: Браво!

ВЕРОНІК: Пікардійський різновид «клафуті». Чесно кажучи, рецепт не мій — я дізналася про нього від матері.

АЛЕН: О, медяник, яка смакота... Принаймні ми дізналися про чудовий рецепт.

ВЕРОНІК: Шкода, що це коштувало моєму синочкові двох зубів.

АЛЕН: Саме це я й хотів сказати!

АННЕТ: Але висловився не дуже вдало...

АЛЕН: Та чому ж... *(знову вібрає мобільник, Ален зиркає на екран)* Мушу відповіді... Так, Морісе... Ні, в жодному разі! Оприлюднювати спростування не можна — одразу спалахне дискусія!.. Це оплачено?.. Угу... А що за наслідки? Яка ще атаксія?.. А припустиме дозування?.. І відколи про це відомо?.. І ви досі це не відкликали?!.. Звісно. Я все розумію... Гарзд. *(Одразу набирає інший номер, водночас відправляючи сматки пирога собі до рота.)*

АННЕТ: Алене, будь ласка, зверни увагу на нас!

АЛЕН: Так, любя, я зараз... *(у мобільник:)* Серже?.. Їм уже два роки відомо про ризик уживання препарату... Йдеться про якийсь звіт для закритого користування, але офіційно жодного негативного впливу не визнано... Ні, не вживайте жодних заходів, їх не передбачено в кошторисі, немає жодного слова в річному звіті... Хода п'яниці, порушення рівноваги — зрештою, весь час маєш вигляд, немов гультіпака якийсь... *(регоче)* Оборот — сто п'ятдесят мільйонів доларів... Усе заперечуйте... Ці недоумки хочуть оприлюднити спростування. У жодному разі! А якщо загалікатимуть, то треба буде скласти комюніке, щось на кшталт отруєння, еге ж, по двох тижнях після загальних зборів... Він мене ще набере... Гарзд. *(Звертається до присутніх.)* Чесно кажучи, я ще не обідав.

МІШЕЛЬ: О, то пригощайтесь, звичайно!

АЛЕН: Дякую. Про що ви говорили?

ВЕРОНІК: Про те, що краще було би познайомитися за інших обставин.

АЛЕН: Авжеж, це вже точно.

Тож пиріг — це за рецептом вашої матері?

МІШЕЛЬ: За рецептом моєї матері, але зробила його Веронік.

ВЕРОНІК: Але твоя мати не змішує яблук із грушами!

МІШЕЛЬ: Твоя правда, не змішує.

ВЕРОНІК: Бідолашна, її щойно прооперували.

АННЕТ: О Господи! Щось серйозне?

ВЕРОНІК: Коліно.

МІШЕЛЬ: Їй поставлять обертовий протез із металу й поліетилену. Вона весь час питає, що з ним буде, коли її палитимуть у крематорії.

ВЕРОНІК: Не будь таким злим.

МІШЕЛЬ: Вона не хоче бути похованою поряд із татом! Хоче, аби її спалили, а урну поставили поруч із могилою матері, якій так самотньо на півдні. Дві урни перемовлятимуться на березі моря. Ха-ха-ха!..

Пауза. Всі усміхаються.

АННЕТ: Ми дуже зворушені вашою гостинністю і цінуємо ваше намагання загладити ситуацію, а не докидати дров.

ВЕРОНІК: Що ви, це такі дрібниці!

МІШЕЛЬ: Звичайно, дрібниці!

АННЕТ: Ні, де там! Батько надто часто втручаються у справи своїх дітей і діють геть по-дитячому! Якби Бруно злавав Фердинандові два зуби, як відреагували би ми з Аленом? Щось я не впевнена, що ми продемонстрували би таку ж широту поглядів.

МІШЕЛЬ: Певно, що так!

АЛЕН: Вона має рацію. Я також не впевнений.

МІШЕЛЬ: А я впевнений! Адже ми всі розуміємо, що могло би статись і навпаки.

Пауза.

ВЕРОНІК: А що каже Фердинанд? Як ставиться до того, що сталося?

АННЕТ: Та він мало що каже. Здається, він розгублений.

ВЕРОНІК: Він усвідомлює, що покалічив товариша?

АЛЕН: Ні. Фердинанд нічого такого не усвідомлює.

АННЕТ: Господи, що ти верзеш?! Звісно що усвідомлює!

АЛЕН: Усвідомлює, що повівся досить брутально, але не усвідомлює, що когось покалічив.

ВЕРОНІК: О, то вам не до вподоби це слово! Але, на жаль, воно відповідає дійсності.

АЛЕН: Мій син вашого не калічив.

ВЕРОНІК: Ваш синочок таки покалічив нашого сина. Повертайтеся за п'ять годин — самі побачите його зуби!

МІШЕЛЬ: Майстерно так покалічив...!

АЛЕН: Набряк спаде, а щодо зубів, то відведіть сина до найкращого стоматолога — я готовий профінансувати...!

МІШЕЛЬ: Для цього є страхування. Ми ж просто хочемо, щоби хлопці помирилися і подібне більше не повторилося.